

VARHAISKASVATUKSEN ASIAKASMAKSUT

Porvoon kaupunki

1.8.2020 ALKAEN

Sivistyslautakunta 7.5.2020

Sisältö

ASIAKASMAKSU	2
Sopimus varhaiskasvatuspalvelun tarpeesta	2
Hoitoaikavaraukset.....	2
Maksuluokat	3
Vuorohoito	3
Tilapäinen varhaiskasvatus.....	3
Esiopetus	4
Avoin varhaiskasvatus	4
Palveluseteli	5
POISSAOLOJEN VAIKUTUS ASIAKASMAKSUUN	5
Isyysvapaa.....	5
Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu	5
Koulujen loma-ajat	6
Varhaiskasvatusyksikön tilapäinen sulkeminen	7
ASIAKASMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA TULOSELVITYS.....	7
Tuloseelvitys.....	8
Varhaiskasvatuksen alkaminen ja päättyminen	9
Maksun tarkistus kesken toimintakauden.....	9
Perhekkoko	9
Maksun laskukaava.....	10
MAKSUPÄÄTÖS	10
LASKU	10
MAKSUTTOMUUS KUNTOOUTUKSELLISIN PERUSTEIN	11
ASIAKASMAKSUN PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN TAI ALENTAMINEN	11
TIEDUSTELUT	11

ASIAKASMAKSU

Varhaiskasvatuspalvelujen asiakasmaksujen perintä perustuu lakiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (1503/2016).

Kunnan järjestämässä päiväkotij- ja perhepäivähoidossa perittävät asiakasmaksut vaihtelevat perheen koon, tulojen sekä hoitoajan mukaan. Maksu peritään kuukausimaksuna niiltä kalenterikuukausilta, joi- napsi on hoidossa, kuitenkin enintään yhdeltätoista kuukaudelta toimintavuoden aikana. Heinäkuu on maksuton, mikäli lapsen varhaiskasvatus on alkanut viimeistään edellisen vuoden elokuussa.

Maksun enimmäismäärä kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa on 288 euroa kuukaudessa. Maksu on lapsikohtainen. Korkeinta maksua peritään perheen nuorimmasta lapsesta. Ikäjärjestyksessä seuraavasta lapsesta peritään enintään 144 euroa eli 50 % nuorimman lapsen asiakasmaksusta. Kustakin seuraavasta lapsesta maksu on enintään 20 % nuorimman lapsen maksusta.

Lasta koskevaa 27 euroa pienempää kuukausimaksua ei peritä. Asiakasmaksu pyöristetään lähimpään euromäärään.

Sopimus varhaiskasvatuspalvelun tarpeesta

Asiakasmaksu perustuu sopimukseen varhaiskasvatuspalvelun tarpeesta. Sopimuksessa määritellään kuukausikohtainen palveluntarve eli tuntia / kuukaudessa. Palveluntarvesopimusta voidaan muuttaa tarvetta vastaavaksi seuraavan kuukauden alusta alkaen.

Hoitoaikavaraukset

Huoltaja tekee lapselle hoitoaikavarauksen sähköisen järjestelmän kautta viimeistään kaksi viikkoa etukäteen, maanantaina klo 10.00 mennessä. Varauksen voi tehdä säännölliseksi määrittelemälleen ajalle tai varata vaihtuvat ajat tarpeensa mukaan. Hoitoaikavarauksen tehdään vähintään viikoksi kerrallaan, mutta suositellaan tekemään pidemmäksikin aikaa, jos tarve on jo tiedossa. Muutoksia suunnitelmaan ei pääse itse tekemään sen jälkeen, kun viikko on lukittunut.

Jos lapsen hoitoaika ylittää kuukaudeksi sovitun tuntimäärän, nousee kyseisen kuukauden asiakasmaksu seuraavalle asiakasmaksuportaalle ja palautuu seuraavaksi kuukaudeksi takaisin. Sopimusta on tarkistettava, jos ylityksiä tai alituksia tulee usein.

Maksuluokat

Varhaiskasvatus- aika tuntia / kuukausi	Varhaiskasvatuk- sen tuntimäärä keskimäärin viikko / päivä	% kokoaikaisen varhaiskasvatus- palvelun maksusta	Maksu enimmil- lään euroa (pyöristetään lähim- pään euromäärään)
0 – 84	0 - 20 / 4	60 %	172,80
85 - 105	21 - 24 / 5	70 %	201,60
106 - 126	25 - 29 / 6	80 %	230,40
127 - 146	30 - 34 / 7	90 %	259,20
Yli 147	Yli 35 / Yli 7	100 %	288

Vuorohoito

Myöntämiskriteerit ja –periaatteet on määritelty asiakirjassa: Vuorohoidon palveluperiaat-
teet Porvoon varhaiskasvatuspalveluissa 1.8.2018 alkaen. (Siv.ltk 24.5.2018)

Jos lapsi tarvitsee vuorohoitoa maksuttoman esiopetuksen lisäksi yli 147 h kuukaudessa,
on asiakasmaksu 95% kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta.

Tilapäinen varhaiskasvatus

Tilapäistä varhaiskasvatusta on enintään yhden viikon kestävä yhtäjaksoinen varhaiskas-
vatus, jota tarjotaan lapsille, joilla ei ole Porvoon kaupungin varhaiskasvatuspaikkaa.
Tilapäisen varhaiskasvatuksen maksuja ei määritellä tulosidonnaisesti.

Maksut:

0-4 tuntia kestävä hoito	5 euroa/tunti
yli 4 tuntia kestävä hoito	20 euroa/päivä

Esiopetus

Perusopetuslain mukainen esiopetus on maksutonta. Maksuton esiopetus ei koske lasta, joka aloittaa koulun ennen oppivelvollisuuden alkamista ja osallistuu esiopetukseen vuotta aikaisemmin.

Maksuttoman esiopetuksen kesto on 4 tuntia toimintapäivässä. Esiopetusta annetaan erikseen päätettävänä ajanjaksoina lukuvuosittain. Esiopetuksen kuljetusoikeuden piirissä olevalta lapselta ei peritä maksua kunnan järjestämän kuljetuksen odotusajalta. Kuljetus- ja saattoavustusasioista kerrotaan tarkemmin Esi- ja perusopetuksen koulukuljetuksia koskevat periaatteet 11.4.2019 alkaen –asiakirjassa. (Siv.ltk 51 § 11.4.2019)

Esiopetusta täydentävästä varhaiskasvatuksesta peritään maksu varhaiskasvatusajan mukaan seuraavasti:

Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta tuntia / kuukausi	Täydentävän varhaiskasvatuksen tuntimäärä keskimäärin viikko / päivä	% kokoaikaisen varhaiskasvatuspalvelun maksusta	Maksu enimmäismäärään euroa (pyöristetään lähimpään euromäärään)
0 - 84	0 - 20 / 4	60 %	172,80
85 - 105	21 - 24 / 5	70 %	201,60
106 - 126	25 - 29 / 6	80 %	230,40
127 - 146	30 - 34 / 7	90 %	259,20
Ainoastaan vuorohoidossa, yli 147	Yli 35 / Yli 7	95 %	273,60

Peruskoulujen / esiopetuksen loma-aikoina tarvittava maksullinen varhaiskasvatusaika tulee huomioida palveluntarvesopimuksessa. Jos kuukauden aikana tarvittava täydentävä varhaiskasvatusaika ylittää sovitut tunnit, nousee kyseisen kuukauden asiakasmaksu seuraavalle asiakasmaksuportaalille ja palautuu seuraavaksi kuukaudeksi takaisin.

Avoin varhaiskasvatus

Kaikki varhaiskasvatuspalvelujen järjestämä avoin varhaiskasvatustoiminta, johon lapsi osallistuu yhdessä huoltajan kanssa, on maksutonta. (Esim. Perhekahvilat ja perhepuistot.)

Kerhotoiminta on maksutonta.

Palveluseteli

Yksityiseen päiväkotihoitoon myönnettävän varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvo määräytyy varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) määrittämien perusteiden ja tulo-
rajojen mukaisesti. Yksityinen palveluntuottaja määrittelee tarjoamansa varhaiskasvatus-
palvelun hinnan.

Palvelusetelin määrittämistä varten perheen on toimitettava tulokset bruttotuloistaan.
Jos tulokset liitteineen ei toimiteta, määrätään korkein palvelusetelin omavastuu-
osuus. Perhe voi myös ilmoittaa maksavansa korkeimman omavastuuosuuden, jolloin tulo-
tietoja ei tarvitse ilmoittaa.

POISSAOLOJEN VAIKUTUS ASIAKASMAKSUUN

Kun lapsi on oman sairauden takia poissa vähintään 11 toimintapäivää kalenterikuukau-
dessa, peritään puolet kuukausimaksusta. Kun lapsi on oman sairauden takia poissa koko
kalenterikuukauden, maksua ei tältä kuukaudelta peritä.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten sairaala- ja tutkimusjaksot ovat lapselle maksuttomia päi-
viä varhaiskasvatuksessa, mikäli jakso liittyy lapsen erityiseen tukeen (ko. lapsella tulee
olla päätös erityisen tuen tukitoimista varhaiskasvatuksessa/ erikoissairaanhoidon
sairaus).

Kun lapsi on muun syyn vuoksi poissa koko kuukauden, peritään puolet kuukausimaksun
määrästä.

Isyysvapaa

Isyysvapaan aikana lapsen varhaiskasvatuspaikka säilyy, mutta hän ei saa osallistua var-
haiskasvatukseen. Isyysvapaan ajalta ei peritä asiakasmaksua. Poissaolosta on ilmoitet-
tava ja toimitettava Kelan päätös päiväkodinjohtajalle tai perhepäivähoitajalle.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu

Jos lapsen huoltajat eivät ota vastaan lapselle haettua ja myönnettyä varhaiskasvatuspaik-
kaa ei ole peruutettu ennen kunnan päätöksen mukaisen varhaiskasvatuksen alkamista,
peritään lapsen vanhemmilta puolet korkeimmasta kuukausimaksusta.

Koulujen loma-ajat

Koulujen loma-aikojen poissaoloista on ilmoitettava sähköisessä asiointipalvelussa viimeistään 30 päivää ennen loma-ajan alkua. Lapselle joko merkitään poissaoloa tai varataan hoitoaikaa. Vain hoitoaikaa varanneille varataan loma-ajalle varhaiskasvatuspaikka.

Mikäli poissaoloilmoitusta ei ole tehty määräaikaan mennessä peritään sopimuksen mukainen asiakasmaksu.

Syys-, joului- ja talviloma

Asiakasmaksua ei peritä Porvoon kaupungin peruskoulujen ja esiopetuksen (lautakunnan vahvistamien) syys-, joului- ja talviloman ajalta, jos lapsi on poissa koko loma-ajan ja poissaolosta on ilmoitettu ajoissa.

Maksuhyvitys voidaan myöntää, jos kyseiselle kalenterikuukaudelle varattua hoitoaikaa ei ole varattu tai käytetty muina aikoina kuukauden aikana eli laskutuksen perusteena oleva hoitoaika jää loma-ajan verran vajaaksi.

Kesä- ja heinäkuu

Asiakasmaksua ei peritä kesä- ja heinäkuun kokonaisilta poissaoloviikoilta, joista on ilmoitettu ajoissa, jos kyseiselle kalenterikuukaudelle varattua hoitoaikaa ei ole varattu tai käytetty muina aikoina kuukauden aikana. Heinäkuu on maksuton, jos lapsi on aloittanut varhaiskasvatuksessa viimeistään edellisen elokuun aikana.

Loma-aikojen käytettävissä olevat tunnit, jotta maksuhyvitys voidaan myöntää:

Maksuluokka / varhaiskasvatus-aika enintään tai yli tuntia / kuukausi	Varhaiskasvatuksen määrä keskimäärin tuntia: viikko / päivä	Esimerkkinä viikon pituinen loma-aika: jos hoitoaikaa varattu / käytetty kuukaudessa enintään tuntia, myönnetään maksuhyvitys
0 - 84	0 - 20 / 4	84 h – 20 h = <u>64 h</u>
85 - 105	21 - 24 / 5	105 h – 24 h = <u>81 h</u>
106 - 126	25 - 29 / 6	126 h – 29 h = <u>97 h</u>
127 - 146	30 - 34 / 7	146 h – 34 h = <u>112 h</u>
Yli 147	Yli 35 / Yli 7	Ei ylärajaa

Varhaiskasvatusyksikön tilapäinen sulkeminen

Asiakasmaksua ei peritä niiltä arkipäiviltä, jolloin varhaiskasvatusyksikkö on muusta syystä suljettuna tai toimii supistetusti varhaiskasvatusjohtajan päätöksen mukaan, mikäli huoltajat järjestävät lapsen hoidon itse. Jos perhe käyttää kuitenkin sopimuksenmukaisen hoitoajan muina päivinä tai varahoitopaikassa, ei hyvitystä voi saada.

Asiakasmaksua ei peritä niiltä arkipäiviltä, jolloin omassa kodissaan tai lapsen kodissa työskentelevä perhepäivähoitaja ei ole työssä ja vanhemmat järjestävät lapsen hoidon itse, eivätkä ole varanneet varahoitoa. Jos kuitenkin sopimuksen mukainen hoitoaika varataan tai käytetään muina päivinä, ei hyvitystä voi saada.

ASIAKASMAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA TULOSELVITYS

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksu määrätään lapsen vanhempien, samassa taloudessa elävien avio/avopuolisoiden tai muiden huoltajien yhteisten bruttotulojen perusteella. Lapselle määritellään yksi asiakasmaksu sen perheen tulojen mukaan, jossa lapsi on virallisesti kirjoilla.

Asiakkaan on tehtävä tuloseelvitys viimeistään sen kalenterikuukauden aikana, jolloin lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa. Tuloseelvitys tehdään varhaiskasvatuksen kasvatuksen sähköisessä asiointipalvelussa, jossa voi joko hyväksyä korkeimman maksun perimisen tai liittää tulotositteet palveluun, josta ne tallentuvat varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmään.

Mikäli tuloseelvitystä liitteineen ei tehdä, määrätään korkein asiakasmaksu. Korjausta näin määräytyneeseen maksuun ei tehdä takautuvasti ilman erityisen painavia perusteita.

Jos kuukausitulot vaihtelevat, huomioon otetaan viimeksi kuluneen vuoden keskimääräinen kuukausitulo. Asiakasmaksu määrätään päätöksentekohetken tilannetta vastaavaksi todettavissa olevien tulojen perusteella. Kaikkien asiakasmaksut tarkistetaan kerran vuodessa.

Asiakasmaksun määrittelyssä käytetään palkkatietojen osalta myös kansallista tulorekisteriä 1.1.2020 lähtien, jos palkkatiedot ovat sieltä saatavissa. Eläke- ja etuustiedoista saadaan tietoja tulorekisteristä 1.1.2021.

Yrittäjän tulee toimittaa yrittäjän tuloseelvitys.

Tuloseelvitys

www.porvoo.fi/tuloseelvitys

Kuukausituloina otetaan huomioon:

- veronalaiset ansio- ja pääomatulot sekä verosta vapaat tulot
- varhaiskasvatuksessa olevan lapsen saama elatusapu, -tuki ja perhe-eläke
- työttömyyskorvaus, starttiraha
- kuntoutustuki, sairauspäiväraha, eläke
- äitiysraha, isyysraha, vanhempainraha
- osittainen hoitoraha ja joustava hoitoraha
- vuokratulot
- metsätulot
- apurahat ja stipendit, joita ei ole myönnetty opintojen takia

Opiskelijat:

- opiskelutodistus ja tiedot opiskelun aikaisista tuloista esim. päiväraha, opintotuki, myös koulutusrahaston tuki tai opintojen ohella työskentelystä saadut ansiot
- mikäli opiskelijalla on kesäänsioita, tulee heidän toimittaa tuloseelvitys ajalta 1.5. - 30.9. Kesäänsioiden yhteissumma jaetaan kahdellatoista kuukaudella.

Yrittäjät:

- selvitys yritystuloista, viimeisimmät tilinpäätöstiedot, tuloslaskelma ja tase, viimeksi vahvistettu verotuspäätös ja erittelyosa, palkkalaskelma sekä kirjanpitäjän selvitys luontaiseduista ja osingoista, starttirahapäätös
- aloittavan yrityksen osalta arvio kuukausitulosta, tulojen tarkistus ½ vuoden kulutta toiminnan aloittamisesta.

Tuloina ei oteta huomioon:

- lapsilisää
- lapsen hoitotukea
- asumistukea
- vammaistukea
- tapaturmavakuutuksen perusteella suoritettavia sairaanhoito- ja tutkimuskuluja
- sotilasavustusta, rintamalisää
- opintorahaa, aikuisopintorahaa, opintotuen asumislisää, opintojen johdosta suoritettavia apurahoja ja muita vastaavia avustuksia
- perhehoidon kustannusten korvauksia, lasten kotihoidon tukea
- eläkkeen saajan hoitotukea, kansaneläkelain mukaista lapsikorotusta
- toimeentulotukena maksettavaa toimintarahaa ja matkakorvausta
- kuntoutusrahain mukaista ylläpitokorvausta eikä työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista ylläpitokorvausta

- työnantajan maksamia päivärahoja ja kilometrikorvauksia siltä osin, kun ne eivät ylitä verohallinnon päätöksessä matkakustannusten korvaamisesta mainittuja enimmäismääriä

Bruttotulojen vähennyksenä otetaan huomioon (tosite liitteeksi):

- toiselle perheelle suoritettavat elatusavut
- kiinteistön luovutuksen yhteydessä määrääjäksi tai elinkaudeksi pidätetty rahana suoritettava etuus (syytinki).

Varhaiskasvatuksen alkaminen ja päättyminen

Asiaksmaksu peritään huoltajan vahvistamasta varhaiskasvatuksen aloituspäivämäärästä alkaen. Maksun periminen päättyy varhaiskasvatuksen päättyessä. Varhaiskasvatuspalvelu on kirjallisesti irtisanottava 14 vrk ennen varhaiskasvatuspalvelun päättymistä.

Maksun tarkistus kesken toimintakauden

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksu on voimassa toistaiseksi. Perheellä on velvollisuus ilmoittaa, jos perheen tulot muuttuvat olennaisesti, vähintään 10 %. Tarkasteluajanjakso on vähintään 3 kk. Perhekoon muuttuminen vaikuttaa asiakasmaksuun. Maksu tarkistetaan uusien tositteiden perusteella seuraavan kuukauden alusta alkaen.

Jos maksun määräämistä koskeva päätös on ilmeisesti perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään vuoden ajalta.

Päätöksentekijällä on oikeus tarkistaa tiedot ao. viranomaisilta (Laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista, 17 §).

Perhekoko

Maksuja määrättäessä perheen koossa otetaan huomioon yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt sekä molempien samassa taloudessa asuvat alaikäiset lapset. Jos perheen koko on suurempi kuin kuusi, korotetaan asiakasmaksun perusteena olevaa tulo rajaa 144 eurolla kustakin seuraavasta perheen alaikäisestä lapsesta.

Maksun laskukaava

Asiakasmaksu lasketaan vähentämällä perheen bruttotuloista perheen koon mukainen vähimmäistuloraja. Erotuksesta lasketaan korkeimman maksuprosentin mukainen summa.

Esimerkki: kahden hengen perhe, huoltajan tulot 3000 €/kk:

$(3000 \text{ €} - 2102 \text{ €}) * 10,7 \% = 96,08 \text{ €}$ (= asiakasmaksu).

Perheen koko henkilöä	Vähimmäistuloraja euroa/kk	Korkein maksuprosentti
2	2136	10,7
3	2756	10,7
4	3129	10,7
5	3502	10,7
6	3874	10,7

Alimman ja korkeimman asiakasmaksun tulorajat:

Perheen koko henkilöä	Kuukausitulot, joilla maksu alin mahdollinen 27€	Kuukausitulot, joilla maksu 288 €
2	2389	4828
3	3009	5448
4	3382	5821
5	3755	6194
6	4127	6566

MAKSUPÄÄTÖS

Päätöksen asiakasmaksusta tekee toimistosihteeri. Maksua koskevaan viranhaltijan päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos asiakas on tyytymätön päätökseen, hänellä on oikeus saattaa päätös sivistyslautakunnan käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa siitä, kun maksuvelvollinen on saanut päätöksestä tiedon.

Kunnalla on mahdollisuus poiketa yksittäisissä tapauksissa maksujen määräämisen perusteista, jotta perheen olosuhteet tulevat mahdollisimman hyvin huomioonotetuksi.

Maksupäätöksen tekijä voi oikaista oman lasku- tai kirjoitusvirheensä.

LASKU

Varhaiskasvatuspalvelu laskutetaan kerran kuukaudessa jälkikäteen. Jos maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, lasku siirretään perintään. Perinnästä aiheutuu asiakkaalle lisäkustannuksia. Varhaiskasvatuksesta säädetyt maksut voidaan ulosmitata.

MAKSUTTOMUUS KUNTOUTUKSELLISIN PERUSTEIN

Asiakasmaksusta voidaan vapauttaa, mikäli lapsella on kehitysvammadiagnoosi. Kehitysvammaisen lapsen varhaiskasvatus voidaan katsoa kuntouttavaksi, erityishuoltona annettavaksi hoidoksi ja huolenpidoksi. Maksuttoman varhaiskasvatuksen saaminen edellyttää lääkärinlausuntoa, jossa otetaan kantaa kuntouttavan varhaiskasvatuksen laajuuteen. Kehitysvammaisella lapsella tulee olla voimassa oleva erityishuolto-ohjelma, johon on merkitty kuntoutuksellisen varhaiskasvatuksen laajuus.

Mikäli lapsen varhaiskasvatuksen laajuus ylittää kuntouttavan varhaiskasvatuksen laajuuden, peritään ylittävältä osalta perheen tulojen mukainen asiakasmaksu.

(Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977)

Lääkärinlausunnon / erityishuolto-ohjelman perusteella kiertävä erityislastentarhanopettaja tekee esityksen asiakasmaksusta vapauttamisesta sivistystoimen hallintopäällikölle, joka tekee asiasta viranhaltijapäätöksen.

ASIAKASMAKSUN PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN TAI ALENTAMINEN

Varhaiskasvatuspalvelujen asiakasmaksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alen-
taa, jos henkilön tai perheen toimeentulonedellytykset tai lakisääteinen elatusvelvollisuus
vaarantuu (asiakasmaksulaki 13§).

Huoltajien vapaamuotoiset maksunalennusanomukset tulee toimittaa päiväkodin johtajalle
tai varhaiskasvatuksen ohjaajalle, joka valmistelee asian päätöksentekijälle. Päätöksen
mahdollisesta maksun alentamisesta tai poistamisesta tekee sivistystoimen hallintopääl-
likkö.

TIEDUSTELUT

Varhaiskasvatuspalvelujen asiakasmaksujen määräytymistä ja laskutusta koskeviin tiedus-
teluihin vastaavat toimistosihteerit. Yhteystiedot löytyvät osoitteesta www.porvoo.fi

Lapsen palveluntarpeesta ja hoitoajoista voi keskustella omassa päiväkodissa tai perhe-
päivähoitajan kanssa. Hakemusta koskeviin ja yleisiin tiedusteluihin vastaavat palvelukoor-
dinaattorit.

Varhaiskasvatuksen sähköiseen asiointiin liittyvissä kysymyksissä kannattaa ensisijaisesti
kääntyä päiväkodin henkilökunnan tai perhepäivähoitajan puoleen.